

หน้าแรก [เกี่ยวกับ TCI](#) * [ฐานข้อมูล TCI](#) * [ค่า T.JIF](#) [การประเมินผล](#) * [งานวิจัยของ TCI](#) * [เกณฑ์จัดอันดับวารสาร](#) * [คู่มือการใช้งาน](#) [FAQ](#)

ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI

โปรดระบุนามเลข ISSN หรือชื่อของวารสารที่ต้องการทราบผลประเมิน :

ค้นหา

ลำดับ	ชื่อวารสาร	ISSN	เจ้าของ	จัดอยู่ในวารสาร กลุ่มที่	สาขา
1	Veridian E-Journal, Silpakorn University	1906-3431	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร	1	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์

tcj.thai@ku.ac.th

Graduate School
Silpakorn University

Veridian E-Journal

Silpakorn University

HUMANITIES, SOCIAL SCIENCES AND ARTS

Volume 12 Number 5
September - October 2019

ISSN 1906 - 3431

กองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ Veridian E – Journal, Silpakorn University
ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช
บรรณาธิการ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ศาสตราจารย์ปรีชา เกาหอม
กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)
ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม)
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี
กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)
ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (สื่อผสม)
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ กำธร กุลชล
กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. อาจารย์ ดร. กำไลทิพย์ ปัตตะพงศ์
กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)
คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจ้อย
กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

7. ศาสตราจารย์ ดร.เนรทศุทธิ ธรรมบุตร	กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) ศิลปป็นศิลปปารว สาขาคีตศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย	กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อัจฉรา วงศ์โสธร	กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสภาวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
10. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ไกรฤทธิ บุญเกียรติ	กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.)
11. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ประคอง นิมมานเหมินท์	กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์	กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
13. ศาสตราจารย์กิตติคุณ กำจร สุนพงษ์ศรี	กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก) กรรมการคณะวุฒิษาจารย์สาขา มนุษยศาสตร์และประธานคณะอนุวุฒิษาจารย์ ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

14. ศาสตราจารย์ เตชา วราขุน

ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (ภาพพิมพ์และสื่อผสม)
สาขาวิชาศิลปกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

15. Assoc. Prof. April Munson, Ph.D.

กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)
Kennesaw State University

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิ	ที่อยู่
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์	ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย	ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. อาจารย์ ดร.ฐิติมา เวชพงศ์	ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. อาจารย์ ดร.ศิริพร เผือกผ่อง	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. รองศาสตราจารย์ ดร.งผล พรหมสาขา ณ สกลนคร	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. อาจารย์ ดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิชิต เข็ยรชนะ	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.อังคณา ตุงคะสมิต	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ามนต์ เรืองฤทธิ์	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

10.	รองศาสตราจารย์ ดร.เอกนถน บางท่าไม้	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
11.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ คำใจ	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
12.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุพงศ์ อวีรุทธา	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
13.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาค เชื้อสุวรรณทวี	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
14.	อาจารย์ ดร.พนัชกร สิมะขจรบุญ	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
15.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริชัย ดีเลิศ	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
16.	อาจารย์ ดร.ศิริระ ศรีโยธิน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
17.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานวิน สงเคราะห์	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
18.	อาจารย์ ดร.ศรัณย์ กอสนาน	คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
19.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษักร สีอรัตน์ อนุรัตน์พานิช	คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
20.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผกาภาค ไมตรีมิตร	ภาควิชาเภสัชกรรมชุมชน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

21.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังฉรา สโรบล	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
22.	รองศาสตราจารย์ ดร.ราณี อีสัยกุล	สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
23.	อาจารย์ ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
24.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิริวดี ทองป้อง	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
25.	ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี	คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
26.	อาจารย์ ดร.นพรัตน์ บุญเพียรผล	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
27.	อาจารย์ ดร.นิธิกร ม่วงครเขี้ยว	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
28.	รองศาสตราจารย์ ดร.การุณย์ ประทุม	คณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
29.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญาพัสดุ์ กล่อมชงเจริญ	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
30.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุตา พุดจรรยา	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
31.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน	ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

32.	อาจารย์ ดร.อภิรักษ์ จิตรกร	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
33.	อาจารย์ ดร.นพดล ไทวิชัยกุล	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
34.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรินทร์ เทวตา	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
35.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิภา พจน์วาที	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
36.	รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
37.	อาจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
38.	รองศาสตราจารย์ ดร.เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม	สำนักงานเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
39.	รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ	สำนักวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
40.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษภูาลักษณ์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
41.	รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
42.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูจรินทร์ อธิพิพงษ์	ภาควิชานาฏยสังคีต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

43.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทรา โต๊ะบุรินทร์	ภาควิชานาฏยสังคีต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
44.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์	คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (กำแพงแสน)
45.	รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล	ตึกบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
46.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัทธี เชียงชนะนา	วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
47.	รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพชัย พสุนนท์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
48.	ศาสตราจารย์เกียรติคุณกัญญา เจริญศุภกุล	คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
49.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ประสิทธิ์ ปีปทุม	คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
50.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธารินทร์ ก้านเหลือง	คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (กำแพงแสน)
51.	อาจารย์ ดร.พรรณภัทร ปลั่งศรีเจริญสุข	ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
52.	อาจารย์ ดร.จิตตรา มาคะผล	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
53.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตศักดิ์ พุ่มจรรย์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

54.	รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
55.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิระ จันทราช	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
56.	อาจารย์ ดร.วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
57.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญฤดี พรชัยทิวัดต์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
58.	อาจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ ไทตระไวศยะ	วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
59.	รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาข์ จิตวิตร	เลขที่ 31 ซอยเพชรเกษม 73 แยก 1 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพฯ
60.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บำรุง ไตรรัตน์	ข้าราชการเกษียณ
61.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยณรงค์ อริยะประเสริฐ	คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
62.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพรรณ วงศ์ทองสงวน	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
63.	ดร.กรวรรณ สังขกร	สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
64.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวัช ศรีโกคายกุล	วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตี้ยเจริญ ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
66. รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุธรรมราช ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
67. อาจารย์ ดร.นภาเดช บุญเชิดชู สาขาพื้นฐานการศึกษา
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
68. อาจารย์ ดร.อุบลวรรณ ส่งเสริม ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผด็จ ทุกข์สุญ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
70. รองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา บัวสมบุญณ์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กังวล คัชขิมา คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาชัย สันติเวส คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
74. ศาสตราจารย์เกียรติคุณอรศิริ ปาณินท์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภา พึ่งบางกรวย สาขาการตลาด
คณะวิทยาการจัดการและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยบูรพา
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
77. อาจารย์ ดร.วัชระ เวชประสิทธิ์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
78. อาจารย์ ดร.ขจิตา ศรีพุ่ม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชนก นัยจรรย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
80. อาจารย์ ดร.มานิตา สิทโชนิต อรรถนุพรรณ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
81. อาจารย์ ดร.สิรินทร์ สัตตากลม บุญเชิดชู คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
82. รองศาสตราจารย์สมประสงค์ น่วมบุญลือ ข้าราชการเกษียณ
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย เพ็ชรประพันธ์กุล คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
84. อาจารย์ ดร.กนกพัชร กอประเสริฐ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวัฒน์ สิริเวสมาศ คณะมัณฑนศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

86. อาจารย์ ดร.ภุชณพงศ์ ทศนบรรจง	ภาควิชานาฏยสังคีต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
87. รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์	ภาควิชาคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
88. รองศาสตราจารย์ ดร.ธนินทร์ฐ์ รัตนพงศ์ภิญโญ	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม	ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รูปแบบการดำเนินกิจการเพื่อสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของวิสาหกิจชุมชน
ท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

Operational Formats of Social Enterprise of Baan Laem Sak
Community-based Tourism, Aow Luk, Krabi

Received: September 1, 2018

Revised: October 25, 2019

Accepted: October 28, 2019

ศิริวิชญ์ สุประดิษฐ์ (Sirawish Supradith)*

สันติธร ภูริภักดี (Santidhorn Pooripakdee)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการ และรูปแบบการดำเนินกิจการเพื่อสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบ และแนวทางในการดำเนินกิจการการท่องเที่ยวที่ใช้แนวทางกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เป็นองค์ประกอบในการดำเนินกิจการ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบบกึ่งมีโครงสร้างถึงรูปแบบการดำเนินกิจการเพื่อสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน และลงพื้นที่ศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม ผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสักมีแนวทางในการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จได้โดยใช้โมเดลเป็นรูปแบบในการดำเนินงาน เรียกว่าแหลมสักโมเดล ช่วยในการขับเคลื่อนให้ดำเนินกิจการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักให้ประสบความสำเร็จในด้านบริหารจัดการ ส่งผลให้คนชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินกิจการท่องเที่ยว และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการด้วยความเต็มใจ รูปแบบของแหลมสักโมเดลยังสอดคล้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนอีกด้วย

คำสำคัญ : กิจการเพื่อสังคม, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

* คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 0621453641, E-mail : sirawish_s@hotmail.com

Faculty of Management Science, Silpakorn University, Tel. 0621453641, E-mail: sirawish_s@hotmail.com

** อาจารย์ประจำ ภาควิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Ph.D., Faculty of Management Science, Silpakorn University

Abstract

This qualitative research aims to study a social enterprise's operational methods and formats of a community-based tourism as a prototype and a way for tourism business operation that bases on social enterprise strategies. An in-depth interview with semi-structure interviewing questions was used to interview the main informant. The interview focused on business operational formats of the community-based tourism. A field trip was also conducted to find more information for analyses. The finding revealed that community tourism enterprise of Baan Laem Sak occupied a successful operational method by using a model called "Laem Sak Model." The model helped successfully driving administration and management of the community-based tourism enterprise of Baan Laem Sak. This results in encouraging the local people to recognize the importance of tourism business operation. Local people also have a chance to take part in operating the business with willingness. Laem Sak Model is also correlated with the components of sustainable tourism in the aspects of society, economy, and environment that enhance sustainability.

Key words: social enterprise, community-based tourism, sustainable tourism

บทนำ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งศึกษาในเรื่องของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี การใช้ชีวิตของคนท้องถิ่น ให้กับนักท่องเที่ยวได้เข้าไปเยี่ยมชม หรือพักค้างเพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน การที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นได้ดีนั้น การถ่ายทอดเป็นเรื่องสำคัญ ผู้ที่ถ่ายทอดได้ดีคงต้องเป็นคนที่อยู่ในชุมชนเพราะมีความรู้ความเข้าใจในวิถีของชุมชนได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันมีการรวมตัวเพื่อจัดตั้งเป็นชุมชนท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการโดยชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ชุมชนพร้อมเปิดบ้านที่จะเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การทำอาหารไทย การทำขนมไทย การจักสาน และกิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตของชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวจะได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ จากการได้สัมผัสได้ลงมือทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ และประสบการณ์จริง

บ้านแหลมสัก ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ต.แหลมสัก อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ เป็นชุมชนที่ประกอบด้วยป่าชายเลน และที่ราบสูงต่ำสลับกันไป ทั้งยังมีต้นสักอยู่เป็นจำนวนมากที่ปลายแหลมหินที่ยื่นลงสู่ทะเลจึงเป็นที่มาของชื่อ แหลมสัก ชุมชนแหลมสักเป็นชุมชนเก่าที่มีอายุกว่า 100 ปี ตามคำบอกเล่าของคนในชุมชน มีวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันของคน 3 เชื้อสาย คือ ไทยพุทธ ไทยจีน และ ไทยมุสลิม ที่อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน มีประชากรในชุมชน 3,000 คน หรือประมาณ 525 ครัวเรือน อีกทั้งเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติ ทั้งทิวทัศน์ภูเขา ป่าไม้ ป่าชายเลน และทะเล 3 ด้าน ที่มีความอุดมสมบูรณ์ อาชีพหลักของคนในชุมชนประกอบอาชีพประมงเป็น

อาชีพหลัก อาชีพรองเป็น เกษตรกร ทำสวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ ทำกะปิ ปลุกกล้วยไม้ เป็นต้น

ชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก เกิดขึ้นได้จาก 2 ปัจจัยคือ 1) เป็นชุมชนที่อยู่ห่างจากตัวเมืองเป็นชุมชนเล็กๆ คนในชุมชนที่เป็นคนรุ่นใหม่เลือกที่จะดำเนินชีวิตในเมืองมากกว่าที่จะใช้ชีวิตในชุมชน ทำให้คนที่อยู่ในชุมชนเหลือน้อยลงโดยเฉพาะในชุมชนบ่าบายาหยา คนรุ่นใหม่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนก็ตกงานไม่ได้ประกอบอาชีพและยังมีปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนอีกด้วย จากปัญหาดังกล่าวทำให้คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนแหลมสัก มีแนวคิดร่วมกันที่จะนำการท่องเที่ยวเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยหวังว่าคนรุ่นใหม่ที่จะออกไปประกอบอาชีพในเมืองจะกลับมาใช้ชีวิตทำมาหากินในชุมชน ลดปัญหาสุขภาพจิตให้คนที่อยู่ในชุมชนมีงานทำและเลิกสนใจยาเสพติดได้ และ 2) ชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก มีทรัพยากรทางธรรมชาติ ทะเล ภูเขา และธรรมชาติที่ไม่เหมือนการท่องเที่ยวกระแสหลัก ที่เป็นจุดเด่นของบ้านแหลมสัก ทั้ง 2 ปัจจัยจึงเป็นจุดเริ่มต้น ทำให้ชุมชนเริ่มที่จะมองหาตัวตน มองสิ่งที่เป็นอยู่ที่ดีว่าเป็นเอกลักษณ์คือเรื่องของวัฒนธรรม และเมื่อนำทั้งสองอย่างมาพิจารณา ก็ทำให้พบว่ามีศักยภาพที่สามารถในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ประกอบกับการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่กำลังเป็นที่นิยมขึ้นเป็นอย่างมาก ทำให้มีมุมมองว่า ในอนาคตชุมชนบ้านแหลมสักจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน เมื่อพิจารณาภาพรวมจากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นการที่จะสร้างงานให้ชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดยืน ก็จะทำให้เกิดผู้ประกอบการ ผู้ลงทุน คนทำงานในชุมชนได้ ส่งผลให้ปัญหาค่อยๆเบาบางลงได้

รูปแบบการดำเนินงานบริการจัดการการท่องเที่ยวของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก เป็นไปในรูปแบบที่ยึดถือแนวคิดกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) กล่าวคือ มีแนวคิดการเชื่อมโยงชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียว จากการดำเนินกิจการของรีสอร์ต บุหลัน อันดา บาบ่า รีสอร์ต ตั้งอยู่ในชุมชนแหลมสัก โดยมีคุณชาญฤทธิ์ เพิ่มทรัพย์ และคุณสมชัย เพิ่มทรัพย์ เป็นผู้บริหาร มีการวางนโยบายตั้งแต่เริ่มสร้างรีสอร์ตก่อนที่จะรับนักท่องเที่ยวว่า รีสอร์ตจะหักรายได้จากนักท่องเที่ยวที่มาพักที่รีสอร์ต คนละ 10 บาทต่อคืน เข้ากองกลาง โดยเริ่มตั้งแต่นักท่องเที่ยวคนแรกที่เข้ามาใช้บริการที่รีสอร์ต เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินกิจการเพื่อสังคม และสมาชิกที่เห็นถึงความสำคัญได้นำรูปแบบการบริหารจัดการไปเป็นต้นแบบในการดำเนินงานในหมู่ของตนเอง ทำให้ชุมชนเกิดเครือข่ายที่บูรณาการร่วมกัน และชุมชนเกิดความเข้มแข็งเป็นหนึ่งเดียวกัน

เป็นการศึกษารูปแบบการดำเนินกิจการเพื่อสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณี วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษารูปแบบการดำเนินงานนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนในรูปแบบของกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เพื่อให้ชุมชนท่องเที่ยวที่กำลังดำเนินงานอยู่หรือกำลังเกิดขึ้นใหม่มีแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนากิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้นๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินกิจการเพื่อสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

แนวความคิด

กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เป็นธุรกิจหรือองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม โดยมีรายได้มาจากการค้าขายหรือการให้บริการ เพื่อสร้างให้เกิดการพึ่งพาตนเองทางการเงิน และนำผลกำไรที่ได้จากการค้าขายหรือการให้บริการนำมาลงทุนซ้ำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางสังคมที่ตั้งไว้ กิจการเพื่อสังคมเป็นการเชื่อมโยงจุดแข็งที่รวมสองภาคส่วนคือ การจัดการที่มีประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเอกชนมา ร่วมกับการมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาของภาคสังคม เพื่อทำให้เกิดทางแก้ไขปัญหาที่มีนวัตกรรมและมีความ ยั่งยืนต่อไป (แผนแม่บทสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557) กระทรวงการค้าและ อุตสาหกรรมอังกฤษให้ความหมายกิจการเพื่อสังคมว่า องค์กรที่มีรูปแบบการดำเนินงานในเชิงธุรกิจ แต่มี เป้าหมายทางสังคมเป็นหลัก และรายได้จากการดำเนินธุรกิจจะนำกลับมาสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนาองค์กรให้ เติบโตขึ้น เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ใช่เพื่อความมั่นคงของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น

โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) กิจการเพื่อสังคมที่ไม่แสวงหากำไรแต่มีการหารายได้ (Nonprofit with income generating activities) เป็นองค์กรที่มีส่วนในการดำเนินงานที่แสวงหากำไร ที่ให้ ความสำคัญกับพันธกิจทางสังคมมากกว่าผลกำไร และมีเงินทุนในการดำเนินการการบริจาคหรือสนับสนุนเป็น หลัก กิจการเพื่อสังคมประเภทนี้มักพัฒนามาจากองค์กรสาธารณะประโยชน์หรือองค์กรการกุศล เช่น มูลนิธิหรือ สมาคมต่างๆ 2) กิจการเพื่อสังคม ประเภทลูกผสม (Hybrid) เป็นกิจการเพื่อสังคมที่มีการผสมผสานระหว่าง องค์กรการแสวงหาผลกำไรและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ที่มีการเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยองค์กร แสวงหาผลกำไรจะนำรายได้ไปสนับสนุนองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มีพันธกิจทางสังคม 3) กิจการเพื่อสังคมที่ พัฒนาจากธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นกิจการเพื่อสังคมประเภทนี้เป็นองค์กรธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ใน การแสวงหาผลกำไร และมีการนำเอากำไรกลับคืนสู่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของ แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ให้ความสำคัญ กับพันธกิจทางสังคมควบคู่ไปกับพันธกิจทางธุรกิจด้วย โดยมีการเชื่อมโยงดูแลแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมเข้า ไปสู่กระบวนการปกติของธุรกิจ

กิจการเพื่อสังคม มีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) ดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อม และมี แนวทางการหารายได้ด้วยตนเองเพื่อหล่อเลี้ยงการดำเนินงานอย่างยั่งยืน โดยที่มาของรายได้สามารถอยู่ใน รูปแบบการขายผลิตภัณฑ์และ/หรือบริการ การระดมทุนโดยให้ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน จนถึง การขอรับบริจาค หรือการสนับสนุนทางการเงินแบบให้เปล่าเหมือนองค์กรสาธารณประโยชน์ 2) เน้นการใช้นวัตกรรมเพื่อแก้ไข ปัญหา นั่นคือการคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ที่สามารถแก้ปัญหาที่เป็นเป้าหมายของการดำเนินงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ได้ผล ยั่งยืน และสามารถต่อยอดผลลัพธ์ได้ 3) การดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมืออย่าง กว้างขวาง เพื่อใช้ศักยภาพเฉพาะทางของหน่วยงานต่างๆ ในเครือข่ายเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน (กิติคุณ, 2560)

สรุปได้ว่า กิจกรรมเพื่อสังคม เป็นแนวคิดรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นในลักษณะรูปแบบของ ธุรกิจหรือองค์การที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับสินค้า หรือบริการที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหา หรือช่วยในการพัฒนาสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยเป้าหมายขององค์การไม่ใช่การแสวงหาผลกำไรจากสินค้าและบริการเป็นหลัก แต่เป้าหมายคือการที่จะแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้นไป แต่ทั้งนี้การบริหารจัดการองค์การหรือ ธุรกิจ ก็ยังคงต้องการผลตอบแทนเพื่อให้องค์การหรือธุรกิจสามารถที่จะขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างยั่งยืน (กิติคุณ, 2560)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการ กำหนดทิศทางการท่องเที่ยว กล่าวคือ มีการจัดการโดยชุมชนตอบสนองความต้องการของชุมชน มุ่งเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวและมีการบริหารจัดการในรูปแบบองค์กรชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชนที่มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – based Tourism) หมายถึง ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานความคิดว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน และเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม วิธีการผลิตของชุมชน ที่มีในท้องถิ่นมาปรับใช้เป็นต้นทุนของการท่องเที่ยวหรือปัจจัยทางการท่องเที่ยว ในการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน และชุมชนต้องมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในด้านการท่องเที่ยว และมีบทบาทที่สำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมตั้งแต่การร่วมตัดสินใจ การร่วมกันวางแผน การร่วมกันดำเนินงาน และร่วมสรุปถอดบทเรียน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นต่อไปได้สืบสาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยต้องนึกถึงความสามารถในการรองรับของ ธรรมชาติเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมประเพณีที่สืบสานต่อกันมา รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบต่อกันมารุ่นต่อรุ่น ชุมชนต้องให้ความสำคัญเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง และต้องมีความสามารถในการจัดการให้เกิดความยั่งยืน สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ชุมชนเองต้องมีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวโดยชุมชน และแนวคิดการจัดการ 2) ด้านองค์กรชุมชน หมายถึง คนในชุมชนต้องมีการสื่อสารพูดคุยเพื่อสื่อสารความคิดเห็น มีการแลกเปลี่ยน การหาทางออกของปัญหาร่วมกัน ด้วยการระดมความคิดเห็นจากประสบการณ์ ชุมชนมีการจัดเวทีให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน มีการประสานกันหน่วยงานท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นๆที่มีความเกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน และสร้างกฎระเบียบของชุมชนทางด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่มาเยี่ยมเยือน และคนในชุมชนสามารถยึดปฏิบัติตามได้ 3) ด้านการจัดการ หมายถึง การดำเนินงานของชุมชนเพื่อให้มีประสิทธิภาพจำเป็นจะต้องมีผู้นำที่เป็นที่ยอมรับ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี และยังคงได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการพูดคุยวางแผน การเตรียมความพร้อมของชุมชน ต้องรู้ถึงพื้นที่ชุมชนของตนเองจะพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างไร ควรมีการดำเนินกิจกรรมอะไร มีการจัดสรร และกระจายรายได้ในชุมชนอย่างไร และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงานในทุกๆส่วนในภาพรวม 4) ด้านการเรียนรู้ หมายถึง ชุมชนจะต้องรู้ถึงสิ่งที่ตนเองมีอย่างลึกซึ้งเสียก่อน เพื่อที่จะสามารถบอกเล่าในเรื่องราว ความเป็นมา ของชุมชน และสามารถถ่ายทอดให้ผู้มาเยี่ยมเยือนได้ ดังนั้น ชุมชนเองควรที่ต้องเปิดใจรับการเรียนรู้ในแง่มุมต่างๆ มีความสามัคคีในชุมชน ทำงานรวมกันได้ เพื่อให้บรรลุตาม เป้าหมายของการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวที่ตั้งไว้

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวของกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวให้คงอยู่อย่างตลอดไป และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นและมีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ที่เหมาะสม มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เพียงพอ และต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่มีผลกระทบต่อเลยในระยะยาว สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวที่มีลักษณะสำคัญอยู่ 6 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ 1) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถานวัตถุ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี กิจกรรม 2) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่า และความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 4) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม 5) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในระยะยาว 6) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการพัฒนาย่างสมดุล 3 มิติ คือ

1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตให้คงอยู่สืบไป และเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น ได้แก่ นักท่องเที่ยว เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2559)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีปรากฏการณ์วิทยา เป็นวิธีวิทยาที่เป็นทั้งปรัชญา และวิธีการที่มุ่งศึกษา และทำความเข้าใจ ในเรื่องของประสบการณ์การดำเนินชีวิตในแต่ละวันของบุคคลว่าแท้จริงแล้วบุคคลนั้นรับรู้ และให้ความหมายกับประสบการณ์ที่กระทำอย่างไรบ้าง มีความคิด ความรู้สึกอย่างไรต่อบุคคล และเหตุการณ์แวดล้อมต่างๆ เป็นเครื่องมือในการศึกษาปรากฏการณ์ และประสบการณ์ของมนุษย์ โดยมุ่งทำความเข้าใจความหมายประสบการณ์ชีวิตที่บุคคลได้ประสบเป็นหลัก (ชาย โพรสิตา, 2550)

พื้นที่การศึกษา คือ เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก หมู่ที่ 3 ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ผู้ให้ข้อมูลหลัก การวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยเลือกจากผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินงานขับเคลื่อนชุมชนที่มีความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก คือ คุณชาญฤทธิ์ เพิ่มทรัพย์ นายกสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดกระบี่ และประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก คุณสมชัย เพิ่มทรัพย์ ที่ปรึกษาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก ผู้บริหารบุหลัน อันดา บาบ่า ธีรอรุท คุณพศิน แสงหิรัญ คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก คุณสมศักดิ์ ปานบุญ ประธานกลุ่มอนุรักษ์กล้วยไม้พื้นถิ่นบ้านอ่าวน้ำ และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก

รูปแบบวิธีการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการลงพื้นที่ศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม (Filed Study) และเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในรูปแบบนักท่องเที่ยว สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำ และสร้างความคุ้นเคยกับพื้นที่ สังเกตสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมของชุมชน

2. ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) คุณชาญฤทธิ์ เพิ่มทรัพย์ นายกสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดกระบี่ และประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก คุณสมชัย เพิ่มทรัพย์ ที่ปรึกษาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก ผู้บริหารบุหลัน อันดา บาบ่า ธีรอรุท คุณพศิน แสงหิรัญ คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก คุณสมศักดิ์ ปานบุญ ประธานกลุ่มอนุรักษ์กล้วยไม้พื้นถิ่นบ้านอ่าวน้ำ และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก แบบกึ่งมีโครงสร้างถึงรูปแบบการดำเนินกิจการเพื่อสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สรุปผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ คุณชาญฤทธิ์ เพิ่มทรัพย์ นายกสมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดกระบี่ และประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก คุณสมชัย เพิ่มทรัพย์ ที่ปรึกษาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก ผู้บริหารบุหลัน อันดา บาบ่า ธีรอรุท คุณพศิน แสงหิรัญ คณะกรรมการชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก คุณสมศักดิ์ ปานบุญ ประธานกลุ่มอนุรักษ์กล้วยไม้พื้นถิ่นบ้านอ่าวน้ำ ผู้วิจัยพบว่าวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก มีรูปแบบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบเฉพาะของบ้านแหลมสัก มีชื่อเรียกว่า แหลมสักโมเดล ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1) อัตลักษณ์ ชุมชนแต่ละชุมชนล้วนมีอัตลักษณ์ แต่อัตลักษณ์ที่มีนั้นมีความแตกต่างกันตามรากเหง้าความเป็นตัวตนของชุมชนนั้นๆ เมื่อใดที่ชุมชนสามารถที่จะค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ ชุมชนนั้นจะมีความโดดเด่น ซึ่งการที่จะเป็นชุมชนท่องเที่ยวได้นั้น อัตลักษณ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะอัตลักษณ์จะบอกถึงตัวตนสิ่งที่ชุมชนเป็น และวิถีของชุมชน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีความสนใจเข้ามาเยี่ยมชม เยือนเพื่อศึกษาสิ่งที่เป็นตัวตนของชุมชนนั้นๆ วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ซึ่งเป็นจุดขายที่สำคัญ จากการสัมภาษณ์ พบว่า วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักมีอัตลักษณ์ “เราเริ่มมองอัตลักษณ์ของเรามากขึ้นจากมุมมองที่คิดว่าอัตลักษณ์ คือ บุคคล คนจีน คนมุสลิม คนพุทธ แต่พอมาศึกษาจริงๆ แล้วอัตลักษณ์นั้นรวมทุกอย่าง เช่น ภูเขาที่บ้านแหลมสักก็ไม่เหมือนภูเขาที่อื่น ทะเลบ้านแหลมสักก็ไม่เหมือนที่อื่น

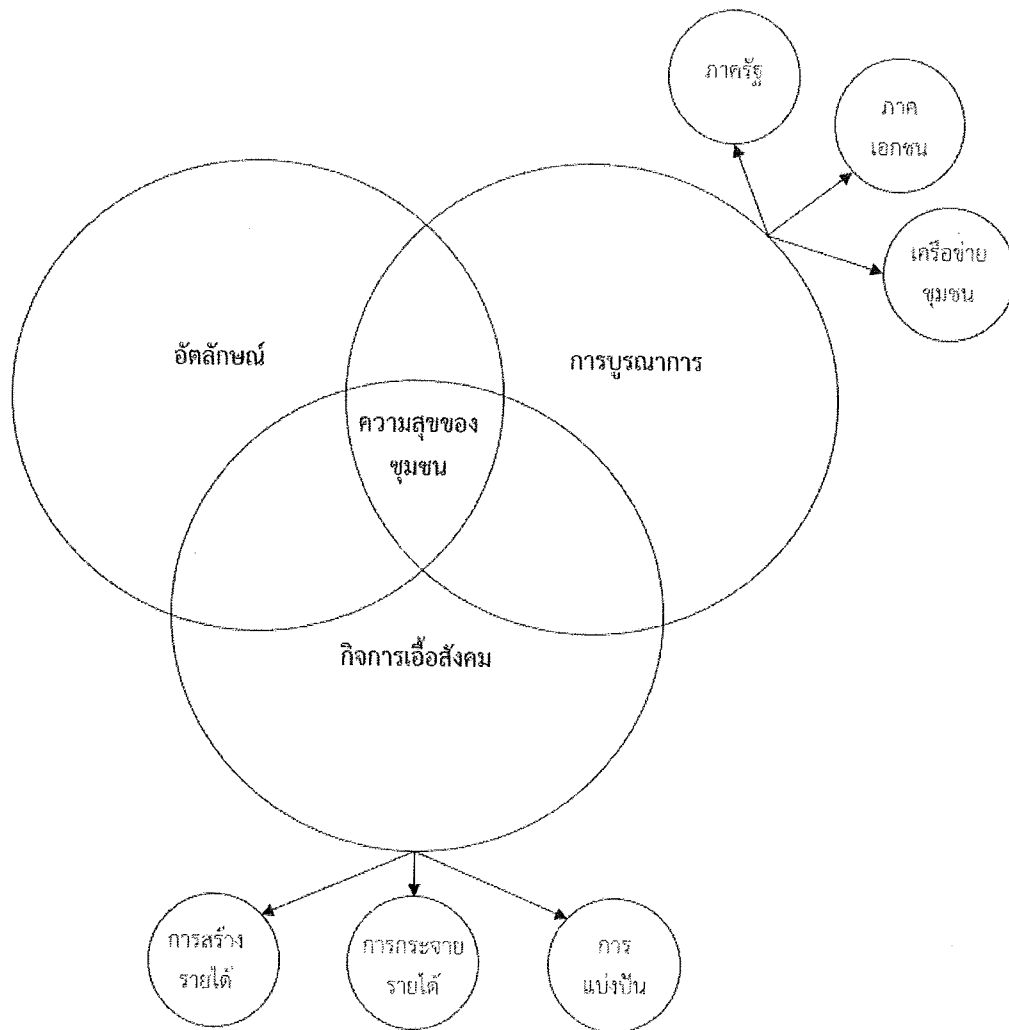
เลยทำให้มองได้ว่าทั้งหมด ทั้งคนทั้งธรรมชาติล้วนคือ อัตลักษณ์ของบ้านแหลมสัก ซึ่งเป็นจุดที่สำคัญมาเป็น อัตลักษณ์ที่โดดเด่นของบ้านแหลมสัก”

ดังนั้นอัตลักษณ์ของชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักมีอยู่ 2 ส่วน คือ 1) คน กล่าวคือ คนส่วนใหญ่ถ้า พูดถึงสถานที่ท่องเที่ยวก็จะพูดถึงแต่ธรรมชาติ แต่ชุมชนท่องเที่ยวแหลมสักมีวัฒนธรรมสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คือในเรื่องของการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ เรียกว่า ชุดบาบ๋าพยาบาล ซึ่ง บาบ๋าหมายถึงผู้ชายที่เป็นลูกครึ่งจีนมลายู หรือลูกครึ่งจีนกับคนในท้องถิ่นส่วนพยาบาล หมายถึง ผู้หญิงที่เป็นลูกครึ่งจีนมลายู หรือลูกครึ่งจีนกับคนในท้องถิ่น ชุดพยาบาลเป็นการแต่งกายอันสวยงามที่ผสมผสานรูปแบบของชาวจีน และมลายูเข้าด้วยกัน ฝ่ายหญิงใส่เสื้อฉลุลายดอกไม้ รอบคอ เอว และปลายแขนอย่างงดงาม นิยมนุ่งผ้าซิ่น ปาเต๊ะ ฝ่ายชายยังคงแต่งกาย คล้ายรูปแบบจีนดั้งเดิม การแต่งกายแบบนี้ได้เลือนหายไปจากชุมชนแหลมสัก จนเมื่อมีการเริ่มทำในเรื่องของการท่องเที่ยวก็ได้มีการรื้อฟื้นการแต่งกายนี้ขึ้นมาอีกครั้ง ผู้หญิงเกือบทุกคนในชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักจะมีชุดพยาบาลใส่กันเวลาปฏิบัติงาน ประเพณี ทำบุญ หรือเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือน และทางชุมชนก็ยังได้เริ่มที่จะค้นหา ศึกษาที่มาจาก ชาวจีนเข้ามาเมื่อไหร่ มุสลิมเข้ามาเมื่อไหร่ มาอย่างไร มาขึ้นที่ไหน ในส่วนของอาหารที่บ้านเป็นอาหารฮกเกี้ยนที่หลายบ้านในชุมชนทำทานกันอยู่เป็นประจำ จึงไม่ใช่เรื่องยากที่จะรวบรวม 2) ธรรมชาติ กล่าวคือ ชุมชนท่องเที่ยวแหลมสักมีความโดดเด่นในเรื่องของธรรมชาติ ที่มีทั้งทะเล 3 ด้าน ป่าไม้ ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำเป็นแหล่งอาหาร และแหล่งทำกินสร้างรายได้ของคนในชุมชน ดังนั้นเมื่อชุมชนรู้จักถึงความสำคัญทรัพยากรที่มีในชุมชน ทุกคนก็ช่วยกันดูแลรักษาและใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าเพื่อให้มีใช้ตลอดไป ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์นั้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการรักษาวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชน และการดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ต่อไป

2) การบูรณาการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการบูรณาการกันจากทุกภาคส่วนเพื่อที่จะสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักมีหลักในการดำเนินงานด้วยการบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจัง มีการบูรณาการหลายรูปแบบจากหลายภาคส่วนที่ช่วยเหลือ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน แต่การบูรณาการของชุมชนบ้านแหลมสักเป็นการบูรณาการที่จริงจังหมายความว่า “ภาครัฐมีโครงการมาหนึ่งโครงการ ให้ทุกหน่วยงานบูรณาการร่วมกันซึ่งความจริงไม่ได้เป็นแบบนั้นเพราะทุกหน่วยงานจะแย่งชิงกันเป็นพระเอกของเรื่องทำให้ไม่ยอมที่จะบูรณาการกับใคร แตกต่างจากหลักการบูรณาการของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก คือ องค์การหรือหน่วยงานที่จะมาบูรณาการร่วมกันนั้นห้ามคิดว่าองค์การหรือหน่วยงานของตนเองจะเป็นพระเอกในทุกเวที เวทีนี้โครงการนี้หน่วยงานนี้เป็นพระเอกหน่วยงานอื่นภาคส่วนอื่นจะเป็นพระรองเป็นตัวประกอบของเรื่องได้หรือไม่ เป็นองค์ประกอบของกันและกัน เป็นส่วนเติมเต็มกัน บูรณาการที่เห็นทั่วไปนั้นเป็นการบูรณาการเชิงทฤษฎี ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงเพราะทุกคนอยากที่จะเป็นพระเอกทั้งนั้น” จากที่กล่าวมา ทำให้มองเห็นว่าชุมชนท่องเที่ยวแหลมสักมีจุดยืนในเรื่องของการทำงานร่วมกัน และการมีส่วนร่วมกันกับทุกภาคส่วนจึงทำให้ชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักนั้นสามารถที่จะทำงานร่วมกันกับภาคส่วนอื่นๆได้อย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านสังคม เพราะการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และทุกภาคส่วนจะเป็นกำลังในการขับเคลื่อนให้ชุมชนไปถึงเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว

3) กิจการเอื้อสังคม การท่องเที่ยวโดยชุมชนถือได้ว่าเป็นการดำเนินธุรกิจรูปแบบหนึ่ง เพราะมีเรื่องของรายได้ ผลกำไรเข้ามาเกี่ยวข้อง มีการตั้งกลุ่มต่างๆ มีการถือหุ้นในกองทุน ดังนั้นทำให้ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีที่มีการจัดสรรรายได้อย่างเป็นธรรม และมีการปันผลให้กับผู้ถือหุ้น มีการแบ่งปันคืนให้กับชุมชน และสังคม วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักมีแนวคิดในการเชื่อมโยงชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ดังนั้นทางกลุ่มจึงนำแนวคิดในเรื่องของกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) มาปรับใช้กับบริบทของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก ในรูปแบบกิจการเอื้อสังคม ซึ่งประกอบด้วย 3 หลักใหญ่ๆ ดังนี้ 1) การสร้างรายได้ คือ การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นธุรกิจของชุมชนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน 2) การกระจายรายได้ เมื่อมีรายได้จากการท่องเที่ยวก็ต้องมีการกระจายรายได้ให้กับผู้ลงทุนซึ่งก็คือ สมาชิกผู้ถือหุ้นที่จะได้รับปันผลเป็นรายปี กระจายรายได้ให้กับคนทำงาน เช่น โกดี้ คนขับเรือ โดยมีหลักเกณฑ์ข้อกำหนดว่าใครที่จะได้รายได้จากการท่องเที่ยวบ้าง เช่น ผู้ลงทุน คนทำงาน ก็จะได้รับค่าตอบแทนตามเกณฑ์ที่กำหนด และ 3) การแบ่งปัน คือ การแบ่งให้คนไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ก็คือคนที่อยู่ในชุมชนบ้านแหลมสัก อาจจะเป็นคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ไม่ได้เป็นผู้ลงทุน หรือไม่ได้เป็นคนทำงาน คนที่อยู่บ้านไม่รู้เลยว่ามียกท่องเที่ยวมา ดังนั้นทางวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักจึงให้แต่ละหมู่บ้าน 6 หมู่บ้านของบ้านแหลมสัก ให้คณะกรรมการหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้าน คัดเลือกครอบครัวที่ยากจนต้องการความช่วยเหลือ หมู่บ้านละ 1 ครอบครัว เพื่อในวันที่ประชุมใหญ่สามัญ มีการปันผลให้ผู้ถือหุ้น และแจกทุนให้กับ 6 ครอบครัวที่ได้รับคัดเลือก ครอบครัวละ 1,000 บาท นี่คือการแบ่งปันที่วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ เพราะเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และช่วยให้อุณหภูมิชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นอีกด้วย

รูปที่ 1 แพลมสั๊กโมเดล

ดังนั้นผลพลอยได้จากการใช้แพลมสั๊กโมเดล “แพลมสั๊กโมเดลเป็นบริบทของชุมชนบ้านแหลมสั๊กที่ผลของมันคือการทำให้คนในชุมชนมีความสุข มีชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อคนในชุมชนมีความสุข ทุกคนเห็นที่มาของความสุข ทุกคนก็พร้อมที่จะช่วยกันสร้างความสุขให้เกิดขึ้น เป็นแรงขับเคลื่อนให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเคลื่อนที่ไปได้อย่างแข็งแรง”

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสั๊ก โดยมีการอธิบายแพลมสั๊กโมเดลให้นักท่องเที่ยวทราบถึงที่มาและรูปแบบการดำเนินการ และได้สอบถามถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสั๊ก ผู้วิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในเกี่ยวกับแพลมสั๊กโมเดล ดังนี้

1) ด้านอัตลักษณ์ ชุมชนบ้านแหลมสั๊กมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น คือ ธรรมชาติ ที่นี้มีธรรมชาติที่สมบูรณ์มาก มีทั้ง ทะเล ภูเขา ป่าชายเลน เช่น กิจกรรมล่องเรือ เพื่อชมความสวยงามของธรรมชาติ

2) ด้านการบูรณาการ ชุมชนบ้านแหลมสักมีการร่วมมือกันของคนในชุมชน คือ การที่ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว มาเป็นคนดูแลนักท่องเที่ยว มาเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยว และยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน

3) ด้านกิจการเอื้อสังคม ชุมชนบ้านแหลมสักมีการเอื้อสังคม คือ เมื่อมีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว สิ่งที่ตามมาคือรายได้จากการท่องเที่ยวที่ช่วยให้คนในชุมชนมีรายได้ และมีการแบ่งปัน มีกองทุนเพื่อสะสมเงิน ทำให้คนในชุมชนมีรายได้

การอภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทราบว่า วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักนั้นแรกเริ่มมีการดำเนินการด้วยแนวคิดการบริหารตามสถานการณ์ (Situation management) เพราะ เป็นการเริ่มที่จะทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นครั้งแรกทำให้ยังไม่มีหลักการในการดำเนินงานเนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์แต่ด้วยความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาคนในชุมชนและปัญหาอาชีพติด จึงทำให้เลือกที่จะใช้การท่องเที่ยวเข้ามาแก้ปัญหาดังกล่าว การดำเนินงานในช่วงก่อนที่จะมีการพัฒนาการจัดการมาเป็นแหลมสักโมเดลนั้น มีปัญหาต่างๆมากมายในการดำเนินงานท่องเที่ยวโดยชุมชน สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักร่วมกันแก้ไขและดำเนินงานจนสำเร็จตามเป้าประสงค์ของงาน อีกนัยหนึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นทำให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวแหลมสักได้รับประสบการณ์ที่ดี ทำให้ในครั้งต่อไปสามารถที่จะอุดรอยรั่วของการดำเนินงานได้อย่างตรงจุด และในปี 2558 ก็ได้เกิด แหลมสักโมเดล เป็นโมเดลในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในบริบท ของชุมชนแหลมสัก

แหลมสักโมเดลประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) อัตลักษณ์ แรกเริ่มชุมชนบ้านแหลมสักยังไม่ได้มองถึงว่าอัตลักษณ์ของตนคืออะไร การค้นหาอัตลักษณ์คือการค้นหาตัวตนของชุมชนบ้านแหลมสัก สิ่งที่มีที่ชุมชนมองเห็นคือ วัฒนธรรมของคนในชุมชน และธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัว ดังนั้นการที่จะบริหารจัดการสิ่งที่มีอยู่เพื่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ที่ชัดเจน จึงมีการศึกษาค้นคว้าถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต การแต่งกายชุดย้า และมีการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ สถานที่ต่างๆ เพื่อที่จะนำมาสร้างเส้นทางท่องเที่ยว เมื่อชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักมีอัตลักษณ์ที่เป็นจุดแข็งที่ชัดเจน ทำให้สามารถที่จะนำอัตลักษณ์ที่มีมาเป็นจุดขายในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ดังนั้นสรุปได้ว่าอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของแหลมสัก คือ คนในชุมชน และธรรมชาติ 2) การบูรณาการ ชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักเกิดขึ้นได้จากพื้นฐานการบูรณาการร่วมกัน โดยมีการบูรณาการร่วมกันของคนในชุมชนเป็นจุดเริ่มต้น คนในชุมชนรวมตัวกันเพื่อที่จะดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพราะเล็งเห็นเป้าหมายเดียวกันคือการแก้ปัญหาในชุมชน ประกอบกับการใช้โอกาสที่จากทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัว การบูรณาการที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการบูรณาการที่ช่วยเกื้อหนุนกันช่วยเหลือพึ่งพากัน ไม่มีใครคนใดเป็นพระเอกของเรื่อง ทุกคนต่างเป็นทุกฝ่ายในละครหนึ่งเรื่อง จึงกลายเป็นรูปแบบการบูรณาการของชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก เมื่อมีภาครัฐ ภาคเอกชนเข้ามาร่วมงานด้วย ทำให้ชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักสามารถที่จะทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักมีการดำเนินงานที่ชัดเจนและก้าวไปได้อย่างรวดเร็ว สรุปได้ว่า การบูรณาการร่วมกันของชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก คือ การที่นำความรู้ความสามารถของคนในชุมชนมาบูรณาการร่วมกันในการดำเนินกิจการท่องเที่ยว เช่น คนขับเรือมีความชำนาญ รู้เส้นทางเดินเรือเป็นอย่างดี มาช่วยขับเรือพาท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆในทะเล

หรือคนในชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับผู้คนในพื้นที่ มาช่วยทำหน้าที่มีคฤหัสถ์ท้องถิ่น แนะนำเรื่องราวของคนและสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ฟัง 3) กิจกรรมเอื้อสังคม ชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก มีแนวคิดแรกเริ่มในเรื่องการให้ความสำคัญกับชุมชน สังคมเป็นอย่างมาก เพราะชุมชนคือรากฐานของที่สำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนการท่องเที่ยวบ้านแหลมสักมีจุดยืนในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว เมื่อมีคำว่าธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ก็จะต้องมีเรื่องของผลกำไรตามมาด้วย ดังนั้นการดำเนินธุรกิจของชุมชนการท่องเที่ยวบ้านแหลมสักจึงเป็นรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เหมือนธุรกิจทั่วไป คือ ต้องดำเนินงานให้ได้ผลกำไรเพื่อให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้ และเมื่อผลกำไรที่ได้เพียงพอให้ธุรกิจดำเนินไปได้แล้ว ก็จะเกิดการแบ่งปันผลกำไรให้กับชุมชน หรือผู้ที่ถือหุ้นในกองทุนของชุมชน และมีการแบ่งปันให้กับคนในชุมชนที่ไม่ได้มีส่วนกับการท่องเที่ยวในรูปแบบของทุนการศึกษาให้กับครอบครัวที่ยากจนในชุมชนแหลมสัก สรุปได้ว่า กิจกรรมเอื้อสังคมของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสักคือ การหารายได้จากการท่องเที่ยว และแบ่งรายได้ จากนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพัก หัวละ 10 บาท ต่อการพักค้าง 1 คืน ต่อ 1 คน เข้ากองกลาง เพื่อนำเงินที่ได้ไปทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดียิ่งขึ้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบของแหลมสักโมเดลนั้น มีการใช้แนวคิดการจัดการกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) มาปรับใช้ในรูปแบบ “กิจกรรมเอื้อสังคม” ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนบ้านแหลมสัก และยังมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ในการสร้างรายได้ให้ชุมชน ด้านสังคมในการบูรณาการร่วมกันในการดำเนินงาน และด้านสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนเห็นถึงความสำคัญและช่วยการดูแลรักษาส่งผลให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้แหลมสักโมเดล เป็นรูปแบบการดำเนินกิจการการท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมเอื้อสังคมแบบเต็มรูปแบบ เป็นโมเดลที่ให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนในการบูรณาการร่วมกัน และสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือ ผู้นำชุมชนต้องมีวิสัยทัศน์ มีแนวคิดในการพัฒนาชุมชน มองเห็นถึงปัญหาของชุมชน และมีวิธีการแก้ไข เพื่อนำพาชุมชนไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นไป

ประโยชน์จากการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงทฤษฎี จากการศึกษา รูปแบบการดำเนินกิจการเพื่อสังคมของการท่องเที่ยวโดยชุมชนของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก ตำบลแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ พบว่า การดำเนินกิจการท่องเที่ยวในรูปแบบกิจกรรมเอื้อสังคมของวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวบ้านแหลมสักนั้น มีการดำเนินกิจการในรูปแบบสอดคล้องกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)

2. ประโยชน์เชิงการจัดการ วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวบ้านแหลมสัก มีรูปแบบการจัดการโดยใช้แหลมสักโมเดล ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง ด้านอัตลักษณ์ การบูรณาการ และกิจกรรมเอื้อสังคม ที่ช่วยส่งเสริมและขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และยังเป็นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้กับชุมชนอื่นๆสามารถนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาถึงศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวอื่นๆที่มีการดำเนินงานโดยใช้แนวคิดกิจการเพื่อสังคมในการดำเนินกิจการท่องเที่ยว ว่ามีแนวทางในการดำเนินงานอย่างไรที่ทำให้ประสบความสำเร็จเพื่อที่จะได้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการกิจการเพื่อสังคม
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องปัจจัยที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจการเพื่อสังคมของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้ส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินกิจการตามรูปแบบกิจการเพื่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

References

- Chittangwatthana, B. (2005), 'utsāhakam kānthōngthīeo thurakit mai mī wan tāi khōng prathēt Thai, Bangkok, C.P. Book Standard
- Phimonsomphong, C. (2001), kānwāngphāen læ phatthana talāt kānthōngthīeo, Kasetsart University
- Photisita, C. (2007), sāt læ sin hæng kānwichai choeng khunnaphāp, Bangkok, Amarin Printing.
- Seangnin, K. (2017). kāsuksā nāothāng kānbōrijhān chatkān phūa khwāmyangyūn duai lak pratyā khōng sētthakit phōphiang khōng wisāhakit phūa sangkhom kōrani suksā sām phrān mōdēn dōi munnithi sangkhom suk chāi , Veridian E - Journal. 11(1) January-April 2018. 168-181
- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization), (2010), botkhwām kānthōngthīeo dōi chumchon, (Community – Base Tourism).